

Cewka Rogowskiego o zwiększonej odporności na wpływ zewnętrznych strumieni magnetycznych

W artykule podjęto próbę analizy mechanizmu indukowania się pasożytniczych napięć w sygnale użytecznym cewki Rogowskiego. Omówiono rolę uzwojeń kompensacyjnych i zasady ich nawijania, a także podano wyniki badań modelowych ekranowanych cewek Rogowskiego.

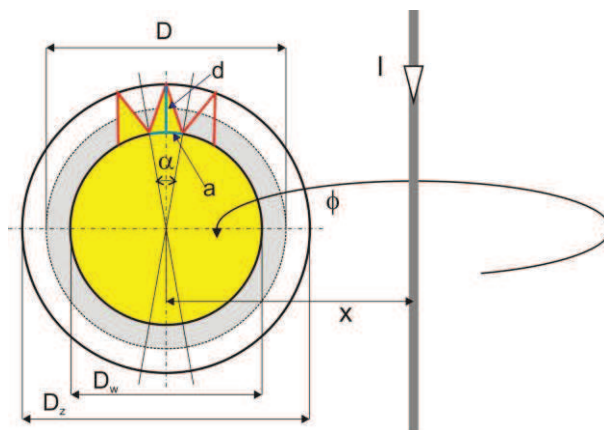
1. WPROWADZENIE

Wzrastające zainteresowanie cewkami Rogowskiego wynika z potrzeby miniaturyzacji nowoczesnych aparatów, urządzeń elektrycznych, elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej [3, 5]. Ich kompaktowa budowa sprawia, że małe rozmiary i ciężar cewek Rogowskiego, w połączeniu z dużą wiernością przekształcania i niską ceną, predysponują je do roli atrakcyjnego przetwornika prądu przemiennego [1, 2, 4, 6]. Praktyczne rozwiązania techniczne cewek wykonanych bez uwzględnienia wpływu pasożytniczych strumieni magnetycznych indukowanych przez sąsiednie tory prądowe obciążone bywają znaczną niedokładnością transformacji, co w przypadku zabezpieczeń może prowadzić do ich zbędnych lub nieprawidłowych pobudzeń. Ekranowane cewki Rogowskiego – przy spełnieniu pewnych warunków – dają możliwość znacznego zmniejszenia napięć pasożytniczych indukowanych przez sąsiednie tory prądowe.

2. ROLA ZWOI KOMPENSUJĄCYCH CEWKI ROGOWSKIEGO

Proces technologiczny cewek Rogowskiego wykorzystuje nawijarki do nawijania uzwojeń na karkasach toroidalnych. Dla osiągnięcia dużej czułości wymagana jest znaczna liczba zwoi, co w praktyce

sprawia, że podczas procesu nawijania uzwojenia karkas obraca się od kilku do kilkunastu razy w jednym kierunku. W ten sposób w płaszczyźnie karkasu powstaje kilkanaście zwoi, w których indukują się sem pasożytnicze od prądów płynących w sąsiedztwie cewki (rys. 1). W celu zminimalizowania tych napięć stosuje się uzwojenia kompensacyjne nawinięte w ten sposób, aby strumienie pasożytnicze tych prądów indukowały w tych obu utworzonych uzwojeniach jednakowe, lecz przeciwnie skierowane siły elektromotoryczne. Spełnienie tego warunku wymaga określenia optymalnej średnicy D nawinięcia zwoi kompensujących.

Rys. 1. Uproszczony widok cewki Rogowskiego nawiniętej równomiernie na toroidzie, gdzie:

D_w – średnica wewnętrzna toroidu,
 D_z – średnica zewnętrzna toroidu,
 D – średnica zwoi kompensujących

Wyznaczenie idealnej średnicy D jest możliwe z warunku równości pól – pola utworzonego przez jedną warstwę uzwojenia cewki Rogowskiego i pola jednego zwoju kompensacyjnego.

Obliczenie pola zastępczego S_i utworzonego przez jedną warstwę uzwojenia cewki Rogowskiego nawiniętego równomiernie na średnicy D na toroidzie o przekroju kołowym średnicach D_z (zewnętrzna) oraz D_w (wewnętrzna) przebiega w kilku etapach. Najpierw obliczane jest pole S_w wycinka pierścienia o średnicach D_z i D_w ograniczone kątem α wynosi:

$$S_w = \left[\left(\pi \cdot \frac{D_z^2}{4} \right) - \left(\pi \cdot \frac{D_w^2}{4} \right) \right] \cdot \frac{\alpha}{2\pi} \quad (1)$$

natomiast pole S wycinka pierścienia o średnicach D i D_w ograniczone kątem α oblicza się jako:

$$S = \left[\left(\pi \cdot \frac{D^2}{4} \right) - \left(\pi \cdot \frac{D_w^2}{4} \right) \right] \cdot \frac{\alpha}{2\pi} \quad (2)$$

W rzucie pionowym uzwojenie cewki można traktować jak wypełnioną gwiazdę wieloramienną (rys. 1). Pole S_T trójkąta o podstawie a i wysokości d wynosi:

$$S_T = \frac{1}{2} a \cdot d = \frac{1}{2} \cdot \left(\pi \cdot D_w \cdot \frac{\alpha}{2\pi} \right) \cdot \left(\frac{D_z}{2} - \frac{D_w}{2} \right) \quad (3)$$

Wychodząc z warunku równości pól S i S_T , można wyznaczyć średnicę D idealnych zwoi kompensujących zapewniających całkowitą kompensację sem indukującej się w cewce Rogowskiego od zakłócającego strumienia Φ (rys. 1) pod warunkiem zapewnienia identycznego sprzężenia wszystkich warstw zwoi cewki Rogowskiego i jej zwoi kompensujących:

$$\left[\left(\pi \cdot \frac{D^2}{4} \right) - \left(\pi \cdot \frac{D_w^2}{4} \right) \right] \cdot \frac{\alpha}{2\pi} = \frac{1}{2} \cdot \left(\pi \cdot D_w \cdot \frac{\alpha}{2\pi} \right) \cdot \left(\frac{D_z}{2} - \frac{D_w}{2} \right) \quad (4)$$

Stąd idealna średnica D zwoi kompensujących wynosi:

$$D = \sqrt{D_z \cdot D_w} \quad (5)$$

a idealne pole S_i objęte przez ten zwoj:

$$S_i = \pi \frac{D^2}{4} = \pi \frac{D_z \cdot D_w}{4} \quad (6)$$

W przypadku, gdy zwoje kompensujące zostaną dowinięte na zewnętrznej średnicy D_z cewki Rogow-

skiego, pole utworzone przez pojedynczy zwoj kompensujący wynosi:

$$S_z = \pi \frac{D_z^2}{4} \quad (7)$$

a przyrost pola w stosunku do pola S_i utworzonego przez idealny zwoj o średnicy D , gdzie $D_w < D < D_z$, wynosi:

$$\frac{S_z}{S_i} = \frac{\pi \cdot D_z^2}{4} \cdot \frac{4}{\pi \cdot D_z \cdot D_w} = \frac{D_z}{D_w} \quad (8)$$

W przypadku, gdy zwoje kompensujące zostaną nawinięte na wewnętrznej średnicy D_w cewki Rogowskiego, pole utworzone przez pojedynczy taki zwoj wynosi:

$$S_w = \pi \frac{D_w^2}{4} \quad (9)$$

a ubytek pola w stosunku do pola S_i utworzonego przez idealny zwoj o średnicy D wynosi:

$$\frac{S_w}{S_i} = \frac{\pi \cdot D_w^2}{4} \cdot \frac{4}{\pi \cdot D_z \cdot D_w} = \frac{D_w}{D_z} \quad (10)$$

Przybliżoną wartość sem $e(t)$ indukowanej w n zwojach kompensujących od prądu $i(t)$ (rys. 1) można wyznaczyć z zależności:

$$e(t) = \frac{\mu_0 \cdot n \cdot S_k}{2\pi \cdot x} \cdot \frac{di}{dt} \quad (11)$$

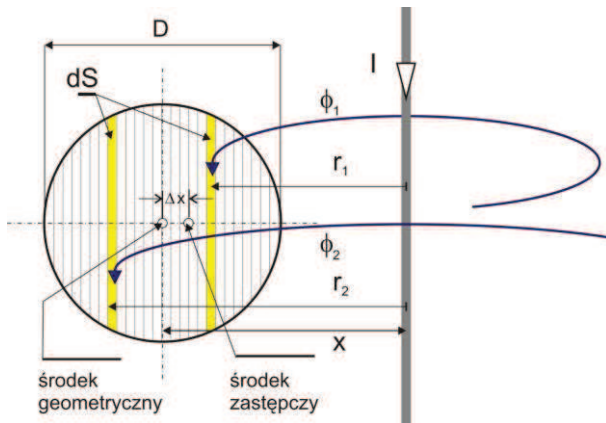
gdzie:

S_k – pole przekroju pojedynczego zwoju kompensującego,

x – odległość prostoliniowego przewodu z prądem $i(t)$ od środka cewki Rogowskiego (pojedynczy zwoj kompensujący i prostoliniowy przewód z prądem leżą w jednej płaszczyźnie jak na rys. 1),

n – liczba zwoi kompensujących.

Zależność (11) określa dokładniej wartość sem $e(t)$, gdy $S_k \rightarrow 0$ i $x \rightarrow \infty$, z uwagi na to, iż geometryczny środek pojedynczego zwoju pokrywa się wówczas z zastępczym środkiem zwoju przesuniętym względem geometrycznego o pewną wartość Δx w kierunku przewodu z prądem pasożytniczym (rys. 2). Pojęcie zastępczego środka zwoju wynika z faktu podziału powierzchni S_k zwoju kompensującego na nieskończenie wiele małych powierzchni dS_k , w rezultacie czego każda z nich oddalona jest od przewodu z prądem $i(t)$ o inną odległość niż wartość x (r_1, r_2)

Rys. 2. Poglądowy widok zwoju kompensującego obrazujący różne sprzężenia położonych symetrycznie względem środka geometrycznego powierzchni dS ze strumieniami Φ_1 i Φ_2

we wzorze (11) i każda objęta jest inną wartością strumienia magnetycznego (Φ_1 i Φ_2). Uwzględnienie tego faktu sprawia, że w rzeczywistości w zwoju kompensacyjnym o takim samym polu wyidukuje się sem o wartości określonej zależnością (11) nie w odległości x od przewodu, lecz w odległości pomniejszonej o wartość Δx .

Pozorne przesuwanie się środka zwoju kompensującego o wartość Δx w kierunku środka zastępczego jest nieporęczne przy zapisie funkcji $e(t)$. Dlatego też zwój ten o powierzchni S_k usytuowany w odległości $(x-\Delta x)$ przesuwa się z powrotem na odległość x , zmniejszając jednocześnie jego powierzchnię, tak aby wartość sem indukowanej w nim w obu tych położeniach była taka sama.

Chcąc uwzględnić ten fakt, w zależności (11) należy wprowadzić współczynnik ζ , który określa stopień niezbędnego zmniejszenia rzeczywistej powierzchni zwoju kompensującego S_k . Współczynnik ten jest funkcją odległości x , kształtu i wymiarów zwoju kompensujących.

W prawidłowo wykonanym uzwojeniu kompensującym nawiniętym na średnicy idealnej D (5) powyższe zjawisko nie wpływa na dokładność kompensacji z uwagi na równość pól i na pokrywające się geometrycznie figury tych pól utworzonych przez zwoje kompensujące S_i (6) i utworzonych przez uzwojenie cewki Rogowskiego (pole żółte na rys. 1).

W dalszych rozważaniach zakłada się, że oba środki pokrywają się ($\Delta x = 0$).

Sem $e_i(t)$ indukowana od pasożytniczego prądu $i(t)$ w idealnym uzwojeniu kompensacyjnym nawiniętym na średnicy D wynosi:

$$e_i(t) = \frac{\mu_0 \cdot n}{2\pi \cdot x} \cdot \frac{\pi \cdot D_z \cdot D_w}{4} \cdot \frac{di}{dt} = \frac{\mu_0 \cdot n \cdot D_z \cdot D_w}{8x} \cdot \frac{di}{dt} \quad (12)$$

Pasożytnicza sem $e_z(t)$ indukowana w zwojach kompensacyjnych nawiniętych na zewnętrznej średnicy D_z cewki Rogowskiego wynosi:

$$e_z(t) = \frac{\mu_0 \cdot n}{2\pi \cdot x} \cdot \frac{\pi \cdot D_z^2}{4} \cdot \frac{di}{dt} = \frac{\mu_0 \cdot n \cdot D_z^2}{8x} \cdot \frac{di}{dt} \quad (13)$$

natomiast sem $e_w(t)$ indukowana w zwojach kompensacyjnych nawiniętych na wewnętrznej średnicy D_w cewki Rogowskiego wynosi:

$$e_w(t) = \frac{\mu_0 \cdot n}{2\pi \cdot x} \cdot \frac{\pi \cdot D_w^2}{4} \cdot \frac{di}{dt} = \frac{\mu_0 \cdot n \cdot D_w^2}{8x} \cdot \frac{di}{dt} \quad (14)$$

W wyniku umieszczenia zwoi kompensujących na zewnętrznej średnicy D_z cewki nastąpi przekompensowanie, a współczynnik przekompensowania σ_p wynosi:

$$\sigma_p = \frac{D_z}{D_w} \quad (15)$$

natomiast przy umieszczeniu zwoi na wewnętrznej średnicy D_w cewki następuje niedokompensowanie, a współczynnik σ_n wynosi wówczas:

$$\sigma_n = \frac{D_w}{D_z} = \frac{1}{\sigma_p} \quad (16)$$

3. IDEA EKRYNOWANIA CEWEK ROGOWSKIEGO

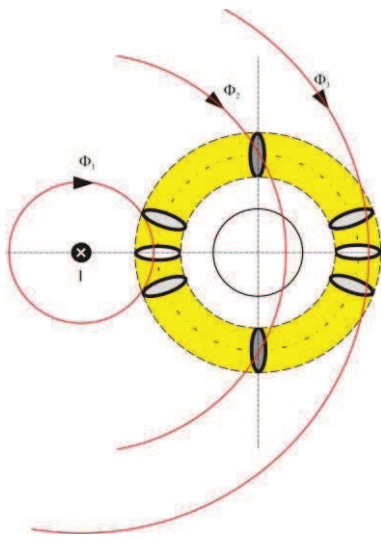
Na rys. 3. przedstawiono schematycznie różne stopnie sprzężenia magnetycznego poszczególnych zwoi cewki ze strumieniami ϕ_1 , ϕ_2 , ϕ_3 generowanymi przez przewód z prądem I . Symetryczne położenie zwoi objętych strumieniem ϕ_2 pozwala założyć, że napięcia e_R indukowane w nich przez strumień ϕ_2 są jednakowe i przeciwnie skierowane, w wyniku czego się znoszą. Z uwagi na różną odległość zwoi sprzęgniętych strumieniem ϕ_1 i ϕ_3 od przewodu z prądem pasożytniczym I większe napięcia pasożytnicze wyidukują się w zwojach cewki położonych bliżej przewodu od strumienia ϕ_1 niż w zwojach położonych dalej a objętych strumieniem ϕ_3 . Wpływa na to wartość sem $e(t)$ w pojedynczym zwoju o powierzchni S odległym o wartość x od przewodu z prądem:

$$e(t) = \frac{\mu_0 \cdot z \cdot S}{2\pi \cdot x} \cdot \frac{di}{dt} \quad (17)$$

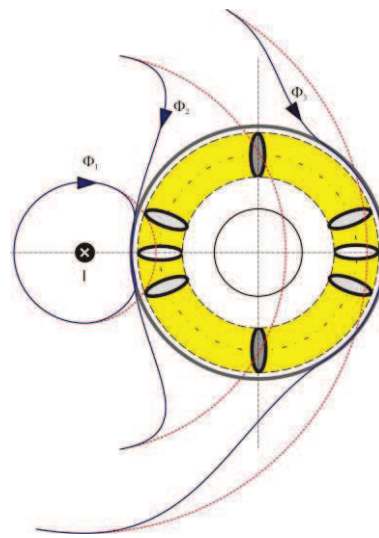
w wyniku tego napięcia pasożytnicze indukowane w zwojach najbliższych i najdalej odległych od przewodu

z prądem nie kompensują się, a w cewce pojawia się różnica ich wartości.

a)

b)

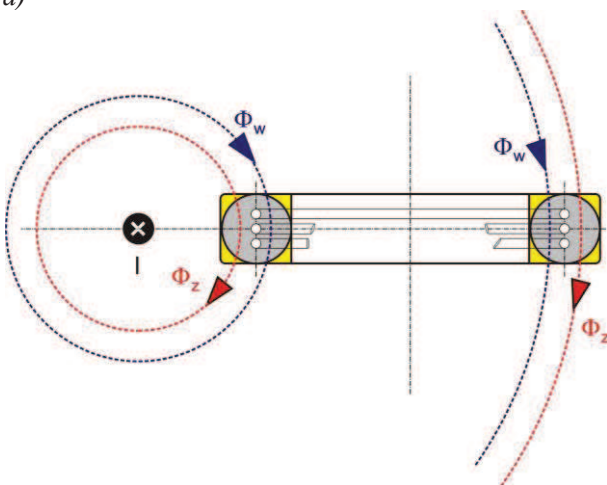
Rys. 3. Przebieg strumieni pasożytniczych ϕ_1 , ϕ_2 , ϕ_3 generowanych przez przewód z prądem I prostopadły do płaszczyzny cewki, a usytuowany poza oknem pomiarowym cewki Rogowskiego:
a) cewka bez ekranu zewnętrznego; b) cewka z ekranem zewnętrznym

Wyposażenie cewki Rogowskiego w zewnętrzny ekran toroidalny, jak na rys. 3b, daje w efekcie zmianę rozplywu tych strumieni, a tym samym – pasożytniczych sprzężeń, minimalizując wartość sem $e(t)$ indukowanej w cewce przy takiej konfiguracji układu „cewka – przewód z prądem”.

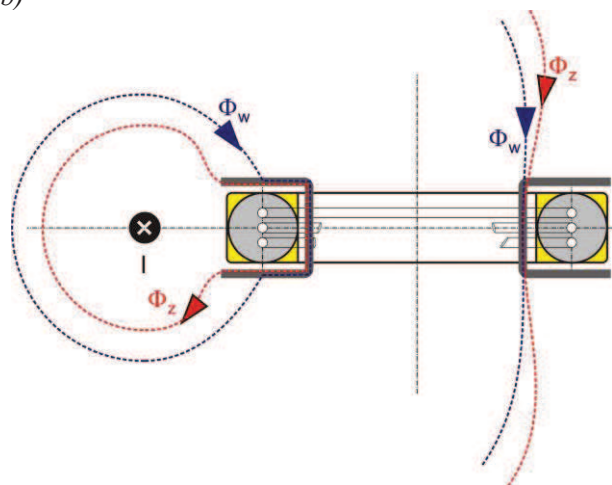
Na rysunku 4. przedstawiono poglądowo różne stopnie sprzężenia magnetycznego poszczególnych strumieni ϕ_w i ϕ_z generowanych przez przewód z prądem prostopadły do osi cewki. W cewce wyposażonej w uzwojenie kompensujące, ale bez ekranu

(rys. 4a), tylko strumień oznaczony jako ϕ_w (wewnętrzny) sprzęga się w miarę jednakowo ze zwojami kompensującymi i uzwojeniem cewki Rogowskiego. Natomiast strumień oznaczony jako ϕ_z (zewnętrzny) sprzęga się częściowo z uzwojeniem cewki, natomiast nie sprzęga się z uzwojeniem kompensującym. W wyniku tego działanie zwoi kompensujących staje się mało skuteczne z uwagi na różne wartości sem pasożytniczych indukowanych w zwojach kompensujących i uzwojeniach cewki Rogowskiego.

a)

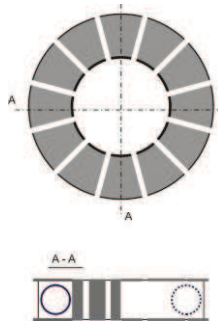

b)

Rys. 4. Przebieg strumieni pasożytniczych ϕ_w , ϕ_z generowanych przez przewód z prądem I prostopadły do osi symetrii cewki a usytuowany poza cewką Rogowskiego:
a) cewka bez ekranu typu „gwiazda”; b) cewka z ekranem typu „gwiazda”

Wyposażenie cewki Rogowskiego w wewnętrzny ekran „gwiazdowy”, jak na rys. 4b, daje w efekcie prawie jednakowe sprzężenie obu tych uzwojeń. Należy się więc spodziewać, iż tego rodzaju ekranowanie poprawi skuteczność działania zwoi kompensujących, a tym samym zmniejszy wartości *sem* pasożytniczych indukowanych w cewce od przewodu z prądem leżącym w płaszczyźnie cewki. Ten rodzaj ekranu określono mianem wewnętrznego. Na rysunku 5. przedstawiono jedną z opatentowanych opcji rozwiązania ekranu wewnętrznego cewki.

Rys. 5. Przykładowe rozwiązanie ekranu wewnętrznego (typu „gwiazda”) cewki Rogowskiego

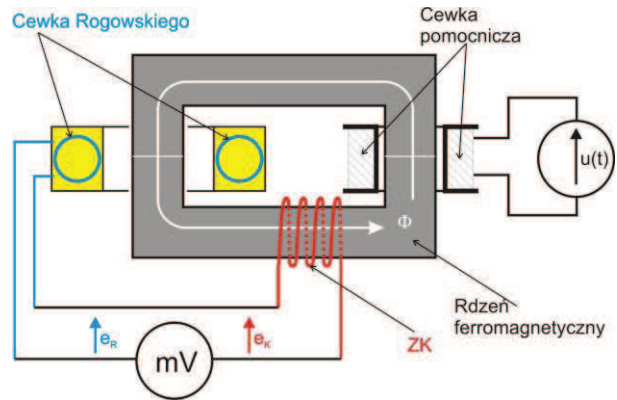
4. POMIARY PASOŻYTNICZYCH NAPIĘĆ INDUKOWANYCH W CEWCE ROGOWSKIEGO

Badania wpływu przeprowadzono dla czterech opcji (A, B, C i D) ekranowania cewek Rogowskiego (rys. 5). Do badań wykorzystano cewkę o następujących parametrach katalogowych:

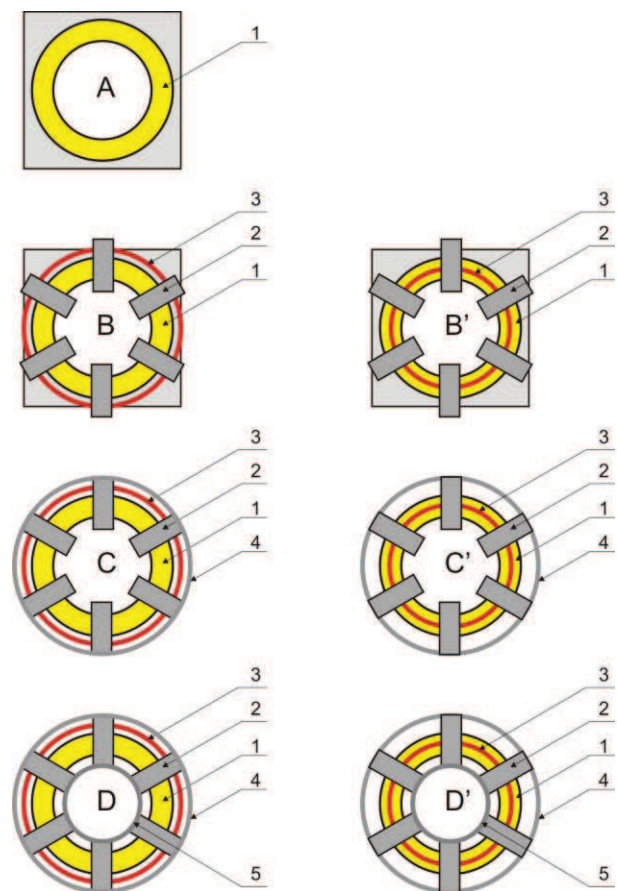
- czułość określona dla harmonicznej podstawowej 50 Hz – 1mV/A,
- całkowita liczba zwoi $z = 1380$ zw.,
- liczba warstw uzwojenia $n = 4 - 6$,
- rezystancja cewki $R = 135 \Omega$,
- indukcijność cewki $L = 5$ mH.

Ponieważ producent nie podaje dokładnej liczby n warstw uzwojenia, dobór uzwojenia kompensacyjnego ZK wymaga pomiarowego określenia tego parametru. Pomiary prowadzono w układzie, jak na rys. 6., gdzie badaną cewkę Rogowskiego sprzęgnięto magnetycznie z cewką pomocniczą (zasilającą) za pomocą składanego rdzenia magnetycznego. Cewkę pomocniczą zasilono napięciem przemiennym, a na rdzeniu nawijano ręcznie uzwojenie kompensujące ZK o takiej liczbie zwoi n , aby suma obu napięć (e_R i e_K) osiągała wartość minimalną.

Wyznaczoną za pomocą układu z rys. 6. optymalną liczbę zwoi kompensujących (dla badanej cewki $n = 6$) dowinięto na zewnętrznej powierzchni cewek (wersje B, C, D – rys. 7).

Rys. 6. Układ do wyznaczania niezbędnej liczby zwoi kompensujących ZK cewki Rogowskiego

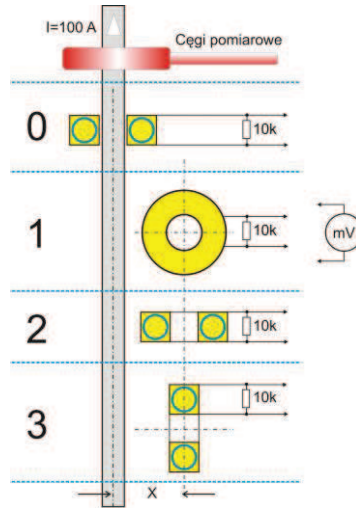
Rys. 7. Rozwiązania badanych cewek Rogowskiego (wersje A, B, C, D) (wersje B', C', D' z prawidłowo umieszczonym uzwojeniem kompensującym), gdzie:

- 1 – karkas z nawiniętą równomiernie „cewką Rogowskiego”,
- 2 – ekran ferromagnetyczny wewnętrzny typu „gwiazda” zapewniający maksymalne sprzężenie zwoi kompensujących i uzwojenia podstawowego od strumieni pasożytniczych,
- 3 – zwoje kompensujące,
- 4 – ekran toroidalny zewnętrzny,
- 5 – ekran toroidalny wewnętrzny

Poszczególne odmiany cewek (A, B, C i D) poddano badaniom wpływu zewnętrznych pól pasożytniczych generowanych przez przewód z prądem o wartości skutecznej $I = 100$ [A]. Konfiguracje badanych układów „cewka Rogowskiego – przewód z prądem” przedstawiono na rys. 8., przy czym układ oznaczony

jako 0 dotyczył cewki Rogowskiego osadzonej na przewodzie z prądem, a pozostałe układy (1, 2, 3) zawierają wszystkie możliwe położenia cewki względem przewodu usytuowanego poza cewką w odległości x .

W tabelicy 1. zestawiono podstawowe dane użytych do badań modeli cewek i ekranów magnetycznych.

Rys. 8. Poddane badaniom konfiguracje układów „cewka Rogowskiego – przewód z prądem”

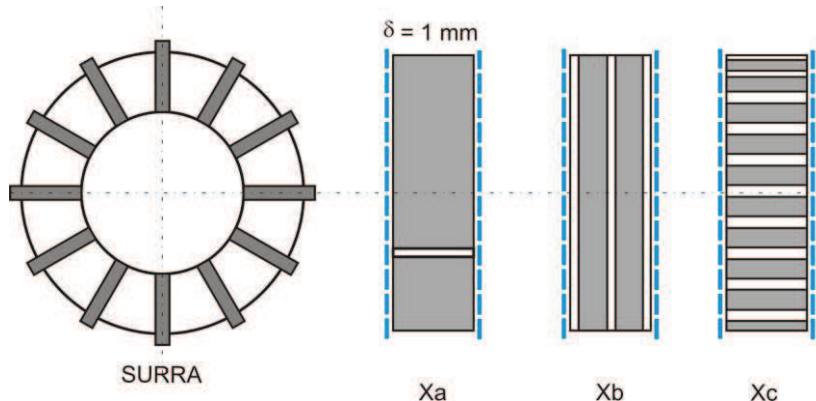
Tablica 1.

Modele cewek i elementy ich ekranów użyte do badań

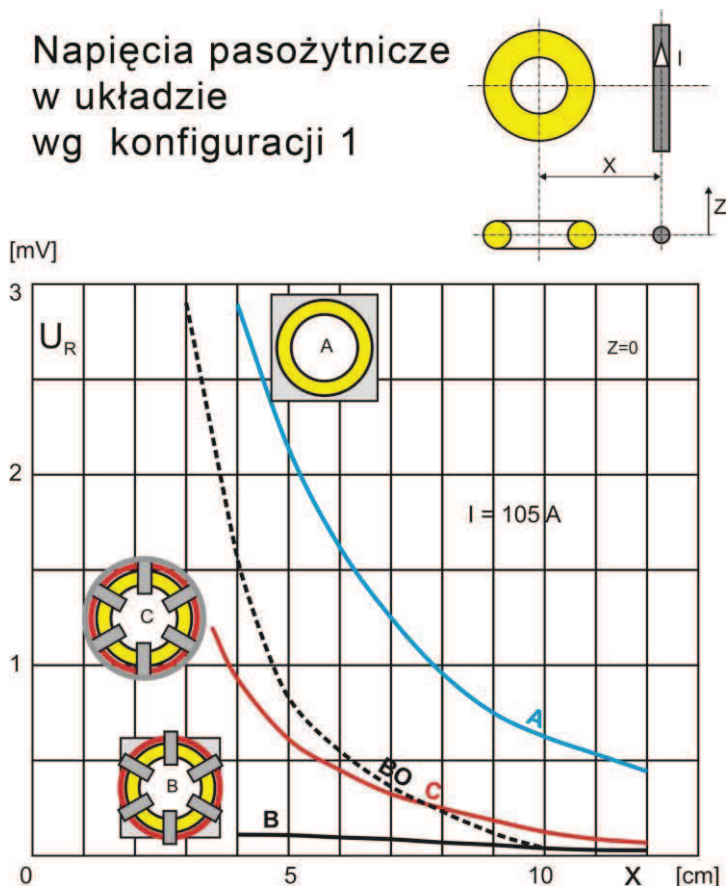
<p>Model cewki Rogowskiego – TYP B</p> <ul style="list-style-type: none"> czułość 1 mV/A 6 zwoi kompensujących nawiniętych na zewnętrznej powierzchni cewki ekran typu „gwiazda” – surra ekran zewnętrzny – brak 			
<p>Model cewki Rogowskiego – TYP C-Xb</p> <ul style="list-style-type: none"> czułość 1 mV/A 6 zwoi kompensujących nawiniętych na zewnętrznej powierzchni cewki ekran typu „gwiazda” – surra ekran zewnętrzny – dwa pierścienie z surry – typ Xb 			
<p>Model cewki Rogowskiego – TYP C-Xc</p> <ul style="list-style-type: none"> czułość 1 mV/A 6 zwoi kompensujących nawiniętych na zewnętrznej powierzchni cewki ekran typu „gwiazda” – surra ekran zewnętrzny – surra – typ Xc 			
Ekran lity BO	Ekran lity BO	Ekran zewnętrzny „sprężyna”	Ekran zewnętrzny surra Xa

Na rysunku 9. przedstawiono rodzaje ekranów zewnętrznych użytych do badań wpływu strumieni pasożytniczych na wartości *sem* indukowanych w cewce Rogowskiego. Z kolei na rysunkach 10-12

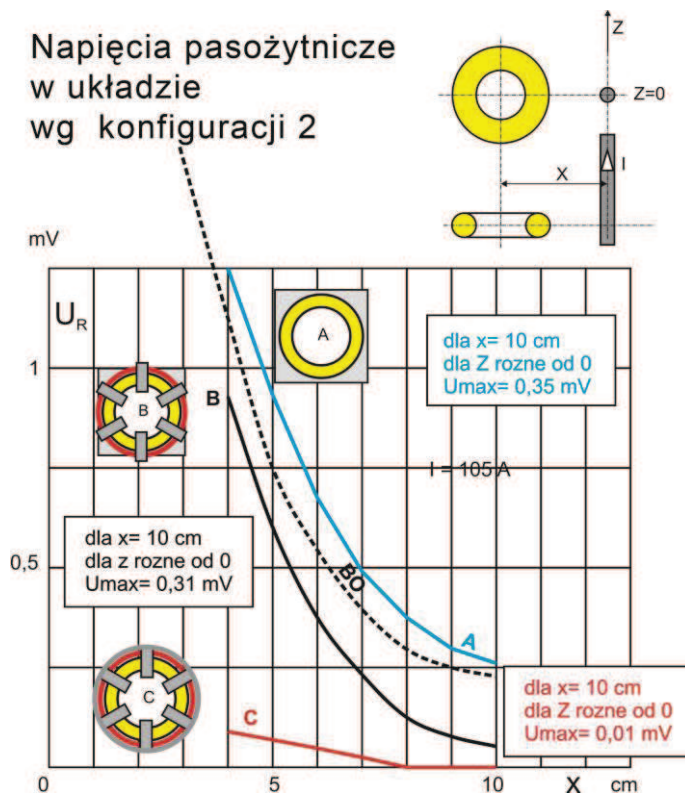
przedstawiono wyniki uzyskane w trakcie badań napięcia pasożytniczego w układzie konfiguracji 1, 2, 3 z cewką z ekranem z litej szpuli z blachy 0,5 mm (tab. 1).

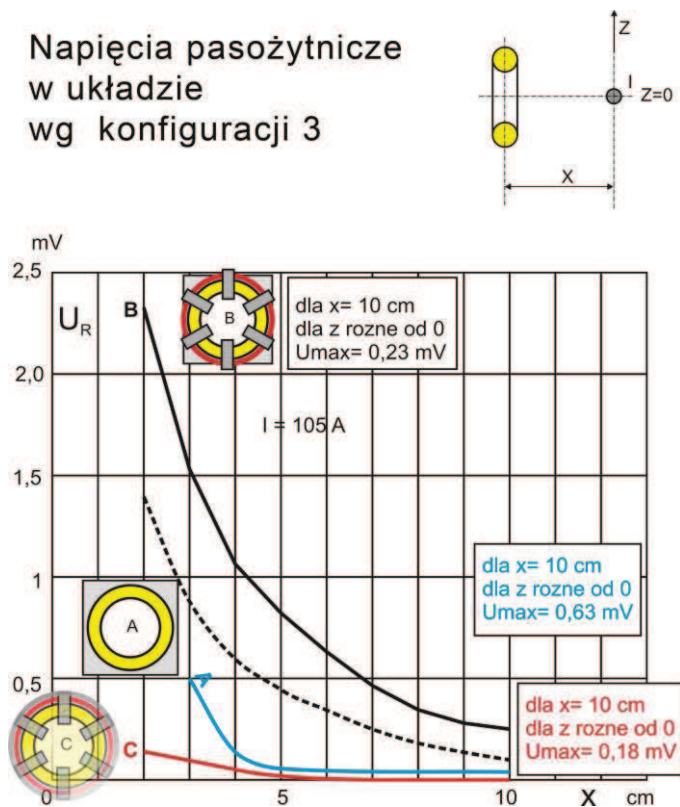
Rys. 9. Rodzaje ekranów zewnętrznych *Xa*, *Xb* i *Xc* użytych do badań wpływu strumieni pasożytniczych na wartości *sem* indukowanych w cewce Rogowskiego

Rys. 10. Wartości napięć pasożytniczych U_R generowanych przez przewód z prądem $I=105\text{ A}$ w funkcji odległości X w cewce Rogowskiego w konfiguracji 1., gdzie: BO – cewka z ekranem w postaci litej szpuli z blachy 0,5 mm (tab. 1)

Rys. 11. Wartości napięć pasożytniczych U_R generowanych przez przewód z prądem $I=105$ A w funkcji odległości X w cewce Rogowskiego w konfiguracji 2., gdzie: BO – cewka z ekranem w postaci litej szpuli z blachy 0,5 mm (tab. 1)

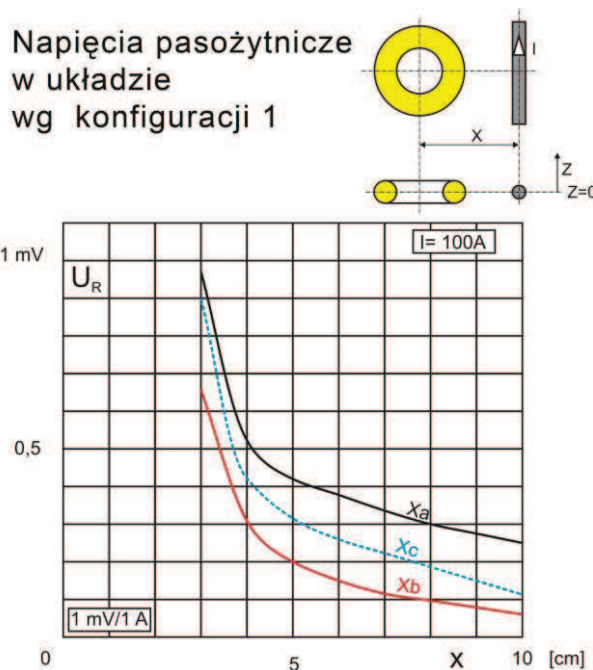

Rys. 12. Wartości napięć pasożytniczych U_R generowanych przez przewód z prądem $I=105$ A w funkcji odległości X w cewce Rogowskiego w konfiguracji 3., gdzie: BO – cewka z ekranem w postaci litej szpuli z blachy 0,5 mm (tab. 1)

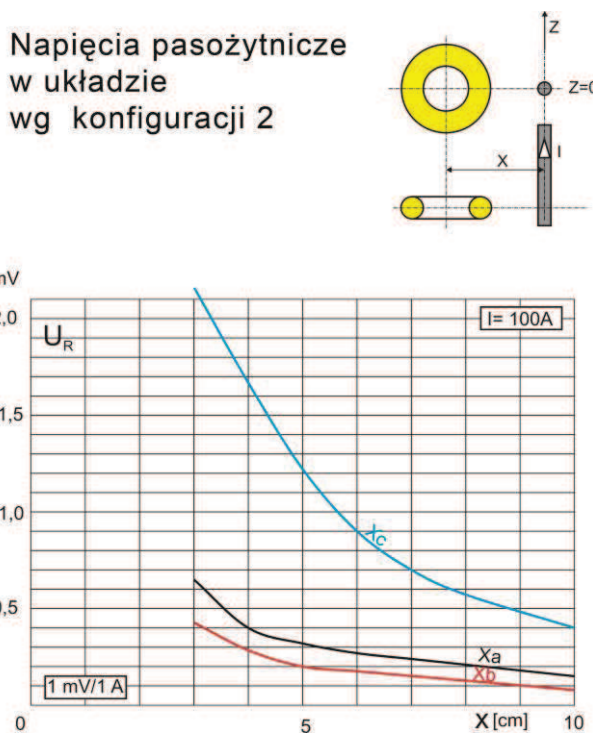

Na rysunkach 13-15 przedstawiono wyniki uzyskane w trakcie badań napięcia pasożytniczego w układzie konfiguracji 1, 2, 3 z cewką Rogowskiego

wyposażoną w ekran wewnętrzny typu „gwiazda” i ekrany zewnętrzne.

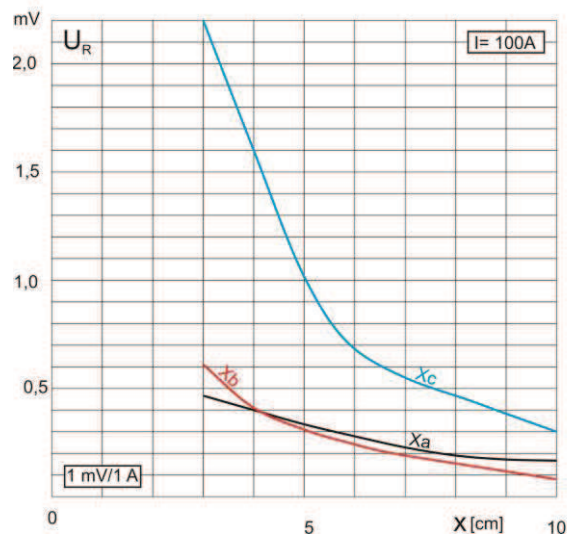
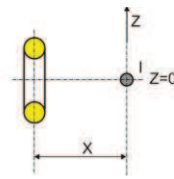

Rys. 13. Wartości napięć pasożytniczych U_R generowanych przez przewód z prądem $I=100\text{ A}$ w funkcji odległości X w cewce Rogowskiego wyposażonej w ekran wewnętrzny typu „gwiazda” i ekrany zewnętrzne x_a , x_b i x_c w konfiguracji 1

Rys. 14. Wartości napięć pasożytniczych U_R generowanych przez przewód z prądem $I=100\text{ A}$ w funkcji odległości X w cewce Rogowskiego wyposażonej w ekran wewnętrzny typu „gwiazda” i ekrany zewnętrzne x_a , x_b i x_c w konfiguracji 2.

Napięcia pasożytnicze
w układzie
wg konfiguracji 3

Rys. 15. Wartości napięć pasożytniczych U_R generowanych przez przewód z prądem $I=100\text{ A}$ w funkcji odległości X w cewce Rogowskiego wyposażonej w ekran wewnętrzny typu „gwiazda” i ekrany zewnętrzne x_a , x_b i x_c w konfiguracji 3.

Na rysunku 16. przedstawiono wartości napięć użytecznych U_R w porównaniu z teoretyczną charakterystyką cewki przy prądzie nieodkształconym,

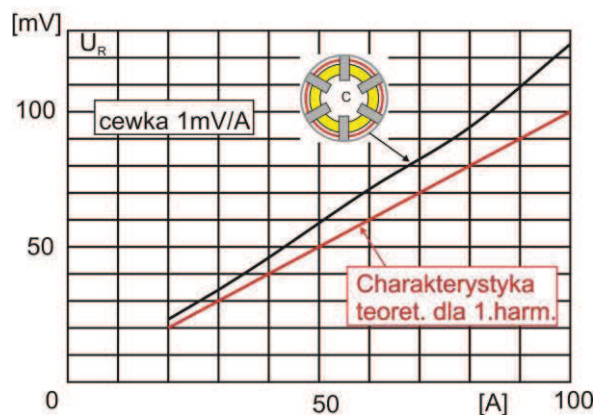
natomiast rysunek 17. obrazuje wynik porównania wartości napięć.

Przewód z odkształconym prądem
umieszczony w oknie cewki ekranowanej

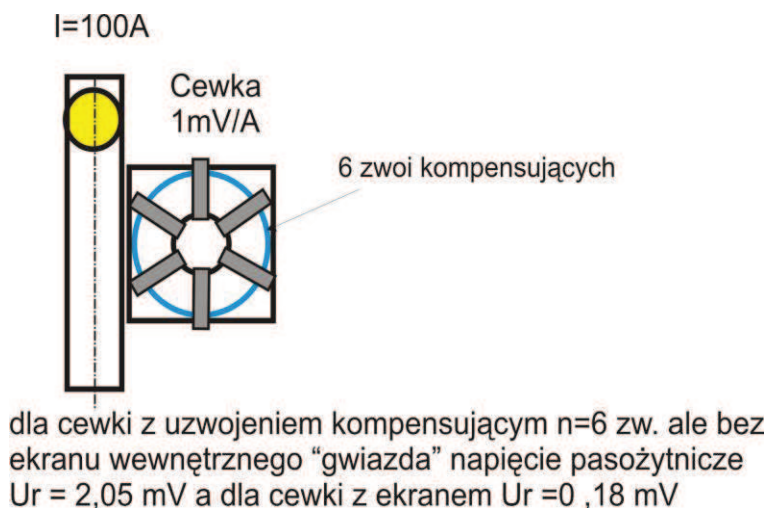
6 zwoi kompensacyjnych
na zewnątrz cewki
ekran „gwiazda” z surry
zewn. ekran toroid X_b z surry

cewka 1mV/A

Rys. 16. Wartości napięć użytecznych U_R generowanych w modelu C- x_b cewki Rogowskiego przez przewód z odkształconym prądem I umieszczonym w oknie cewki Rogowskiego w porównaniu z teoretyczną charakterystyką cewki wyznaczoną dla prądu nieodkształconego

Rys. 17. Porównanie wartości napięć pasożytniczych U_R generowanych w modelu B cewki Rogowskiego niewyposażonej i wyposażonej w ekran wewnętrzny „gwiazda” przy usytuowaniu jej bezpośrednio przy przewodzie z prądem $I=100$ A

5. PODSUMOWANIE

Stosowanie cewek Rogowskiego w sąsiedztwie znacznej ilości torów prądowych powoduje indukowanie się znacznych wartości napięć pasożytniczych w ich sygnale użytecznym.

W celu zmniejszenia wpływu zewnętrznych pól elektromagnetycznych na cewkę Rogowskiego należy obligatoryjnie wyposażać je w uzwojenie kompensujące.

Maksymalny efekt kompensacji zapewnia uzwojenie kompensujące nawinięte na optymalnej średnicy wyznaczonej za pomocą wymiarów geometrycznych cewki.

Wyposażenie cewki Rogowskiego w ferromagnetyczne ekrany wewnętrzne i zewnętrzne w znaczący sposób zmniejsza wartości napięć pasożytniczych generowanych w sygnale użytecznym cewki przez sąsiednie tory prądowe, nie pogarszając jednocześnie ich właściwości pomiarowych w zakresie niższych częstotliwości.

W przypadku przewidywanego zastosowania cewek ekranowanych do monitorowania prądów silnie odkształconych należy przeprowadzić badania wpływu ekranów ferromagnetycznych na ich charakterystyki częstotliwościowe.

Dobór odpowiedniego ekranu cewki determinowany jest konfiguracją torów prądowych w jej bezpośrednim sąsiedztwie. I tak przy równoległym ułożeniu przewodów najkorzystniejszy efekt ekranowania (ok. 6-krotne zmniejszenie sygnału pasożytniczego) uzyskuje się, wyposażając cewki w zewnętrzny ekran oznaczony w artykule jako Xb .

Przy torach prądowych leżących w płaszczyźnie cewki największą skuteczność ekranowania (ok. 10-

krotne zmniejszenie sygnału pasożytniczego) zapewnia ekran wewnętrzny typu „gwiazda”.

Literatura

1. Szkółka S., Wiśniewski G.: *Rogowski coil as a modern sensor for monitoring of current*. Przegląd Elektrotechniczny, 2009 nr 1, s. 131-135.
2. Szkółka S., Szymański A., Wiśniewski G.: *Układ pomiarowy wyższych harmonicznych prądu z wykorzystaniem cewki Rogowskiego*. Mechanizacja i Automatyzacja Górnictwa, 2006 nr 8 (427), s. 82-90.
3. Szkółka S., Wiśniewski G.: *Cewka Rogowskiego w środowisku przebiegów odkształconych – przykładowe zastosowania*. Przegląd Elektrotechniczny, 2009 nr 4, s. 122-126.
4. Miedziński B., Szkółka S., Borczyński J., Kowalski Z.: *Właściwości przetworników prądowych z cewką Rogowskiego w układach pomiarowych zabezpieczeń*. Mechanizacja i Automatyzacja Górnictwa, 2004 nr 7 (402), s. 77-84.
5. Szkółka S., Wiśniewski G., Fjałkowski Z., Lisowiec A.: *Filtr składowej zerowej prądu z cewką Rogowskiego w środowisku prądów odkształconych*. Mechanizacja i Automatyzacja Górnictwa, 2008 nr 7-8 (450), s. 25-33.
6. Szkółka S.: *Cewka Rogowskiego w układzie pomiarowym mocy czynnej w obwodach nieliniowych*. Przegląd Elektrotechniczny, 2011 nr 9a, s. 353-355.

Artykuł został zrecenzowany przez dwóch niezależnych recenzentów.